

**Protokół z XIII posiedzenia Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury
PAN w dniu 12 października 2023 roku**

Trzynaste posiedzenie Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury odbyło się w WARSZAWIE w Pałacu Staszica (ul. Nowy Świat 72, w Sali im. Marii Curie-Skłodowskiej 123, I piętro) w dniu 12 października 2023 roku o godzinie 11.00. Protokołantem posiedzenia była prof. dr hab. Anna Wójcik.

Program posiedzenia

I. Część referatowa

1. Otwarcie posiedzenia.
2. Wręczenie Prof. dr hab. Annie Rekiel Nagrody KNZiA PAN za 2023 r.
3. Referat „Dzikie ŚWINIOWATE. BIOLOGIA, ZNACZENIE W ŚRODOWISKU, ZARZĄDZANIE POPULACJĄ” – prof. dr hab. Anna Rekiel (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie)

II. Część ogólna

4. Przyjęcie porządku dziennego.
5. Powołanie Komisji Skrutacyjnej.
6. Przyjęcie protokołu z XII posiedzenia.
7. Uprawnienia zawodowe zootechników i rybaków (referuje: prof. dr hab. Krystyna Demska-Zakęś).
8. Zootechnika i rybactwo w strukturach paneli NCN (referuje: prof. dr hab. Krystyna Demska-Zakęś).
9. Kampania promocyjna w zakresie dobrostanu zwierząt (referuje: prof. dr hab. Bogumiła Pilarczyk).
10. Informacje Przewodniczących Komisji.
11. Komunikaty.
12. Wolne głosy i wnioski.
13. Zamknięcie posiedzenia.

Ad. I.

Przewodniczący prof. dr hab. Tomasz Szwaczkowski, otwierając posiedzenie, zarządził sprawdzenie obecności na podstawie podpisanej listy. Na posiedzeniu było 18 członków Komitetu

Otwierając posiedzenie przewodniczący KNZiA prof. dr hab. Tomasz Szwaczkowski Serdecznie powitał Panią prof. dr hab. Annę Rekiel - autorkę podręcznika „Dzikie świnowate. Biologia, znaczenie w środowisku, zarządzanie populacją”, który w tym roku zdobył Nagrodę KNZiA. Przewodniczący prof. dr hab. Tomasz Szwaczkowski wraz z Wiceprzewodniczącym prof. dr hab. Sylwestrem Świątkiewiczem złożyli gratulacje oraz wręczyli Pani Profesor Annie Rekiel dyplom i okolicznościową Statuetkę.

Przewodniczący serdecznie podziękował Komisji Nagród KNZiA za procedowanie wniosków o Nagrodę KNZiA oraz Grupie ANIMPOL Sp. z o. o. Sp. k. w Gorzowie Wielkopolskim za ufundowanie statuetki KNZiA.

Następnie głos zabrała Pani Profesor dr hab. Anna Rekiel, która bardzo gorąco podziękowała członkom Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury za docenienie podręcznika Jej autorstwa oraz przybliżyła członkom KNZiA motywy i inspiracje dotyczące powstania książki a także jej proces publikacyjny. Recenzentami książki byli: dr hab. Marian Flis – prof. UP w Lublinie, dr hab. Tadeusz Kaleta – prof. SGGW w Warszawie, redakcja merytoryczna: Anna Dołomisiewicz, projekt okładki i strony tytułowej oraz redakcja techniczna: Violetta Kaska. Książka została wydana przez Wydawnictwo SGGW w Warszawie w 2022 roku (ISBN 978-83-8237-080-5). Książka przeznaczona jest dla studentów kierunku hodowla i ochrona zwierząt towarzyszących i dzikich oraz kierunków pokrewnych, a także miłośników przyrody pragnących pogłębić swoją wiedzę z zakresu bioróżnorodności oraz ochrony gatunków zwierząt zagrożonych i ginących na świecie. Publikacja ma do spełnienia funkcję edukacyjną, jak i promującą konieczność zadbania o trwałość populacji dziko żyjących przedstawicieli rodziny świniowatych (*suidae*) zamieszkujących Azję, Europę i Afrykę. Książka „Dzikie świniowate. Biologia, znaczenie w środowisku, zarządzanie populacją stanowi bardzo cenne, wręcz unikatowe kompendium wiedzy o różnych przedstawicielach rodziny świniowatych – *Suidae*. Autorka w czasie wykładu przedstawiła pochodzenie rodziny świniowatych; podstawy najnowszej taksonomii przedstawicieli tej rodziny oraz zaprezentowała cztery plemiona: *Suini*, *Babyrousinii*, *Phacochoerini*, *Potamochoerini*. Omówiła także morfologię i biologię poszczególnych plemion oraz zagadnienia ekologiczne i etologiczne, w tym specyfikę behawioru pokarmowego, płciowego i socjalnego. Autorka odniosła się również do kwestii zagrożenia wyginięciem różnych gatunków rodziny świniowatych.

Ad. II.

W kolejnym punkcie porządku dziennego prof. dr hab. Anna Wójcik przedstawiła przebieg spotkania w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, które odbyło się w dniu 29 czerwca 2023 roku. Gospodarzem spotkania był Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi – Krzysztof Cieciora wraz z pracownikami Departamentu Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii oraz Departamentu Oświaty i Polityki Społecznej oraz przedstawiciele Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk oraz Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego im. Michała Oczapowskiego. W spotkaniu uczestniczyli: prof. dr hab. Krystyna Demska-Zakęś - Wiceprzewodnicząca KNZiA PAN; prof. dr hab. Stanisław Kondracki - Członek Zarządu Głównego PTZ i Członek KNZiA PAN; prof. dr hab. Sylwester Świątkiewicz - Wiceprzewodniczący KNZiA PAN i Zastępca Dyrektora Instytutu Zootechniki PIB w Krakowie oraz prof. dr hab. Anna Wójcik - Prezes PTZ, Sekretarz naukowy KNZiA PAN. Na ręce Ministra Krzysztofa Cieciora złożono pismo skierowane do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Roberta Telusa z propozycją Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk oraz Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego im. Michała Oczapowskiego w sprawie określenia uprawnień zawodowych zootechnika i ichtiologa. Podjęcie tej inicjatywy było efektem dyskusji odbywających się m.in. w czasie Kongresów Zootechniki Polskiej, Zjazdu PTZ w Krakowie, dyskusji na posiedzeniach plenarnych KNZiA oraz

spotkania jakie odbyło się w grudniu ubiegłego roku z Lechem Kołakowskim - Sekretarzem Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Uzasadniając potrzebę nadania uprawnień zawodowych zootechnikom i ichtiologom wskazaliśmy, że w polskim ustawodawstwie brakuje regulacji, określających kompetencje osób podejmujących kluczowe działania w odniesieniu do zwierząt: gospodarskich, towarzyszących, wolno żyjących i innych utrzymywanych przez człowieka (np. w ogrodach zoologicznych, schroniskach dla zwierząt, oceanariach, placówkach doświadczalnych). Istniejące przepisy określają jedynie, które instytucje są uprawnione do prowadzenia określonych działań. Powoduje to sytuacje, w których wiele działań z obszaru utrzymywania zwierząt podejmowanych i prowadzonych jest przez osoby, które z racji braku odpowiedniego wykształcenia nie mają właściwych kompetencji do pracy ze zwierzętami. Zagroza to bezpieczeństwu zarówno zwierząt jak i ludzi, ogranicza możliwości zapewnienia zwierzętom odpowiedniego dobrostanu oraz budzi dużo wątpliwości etycznych generujących protesty społeczne.

Mając powyższe na uwadze Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk oraz Polskie Towarzystwo Zootechniczne im. Michała Oczapowskiego wyszły z inicjatywą określenia podstawowych uprawnień zawodowych w obszarze zootechniki i rybactwa/ichtiologii, które powinny być uwzględnione w polskim ustawodawstwie oraz w rozporządzeniach dotyczących zwierząt. Nasza propozycja spotkała się ze zrozumieniem ze strony ministerstwa. Efektem spotkania było ustalenie ściślejszej współpracy MRiRW z KNZiA i PTZ, przekazywanie KNZiA i PTZ projektów dokumentów (ustaw i rozporządzeń) dotyczących zwierząt oraz możliwość powołania grupy roboczej w zakresie uprawnień zawodowych zootechnika i ichtiologa.

W kolejnym punkcie spotkania dr hab. Emilia Bagnicka omówiła przebieg spotkania przedstawicieli Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN z kierownictwem Narodowego Centrum Nauki, które odbyło się w dniu 20 czerwca 2023 r. W spotkaniu ze strony NCN wzięli udział: prof. dr hab. Robert Hasterok - Przewodniczący Rady NCN, prof. dr hab. Monika Kaczmarek - Członkini Rady NCN; dr hab. inż. Krystian Marszałek - Członek Rady NCN; dr Mateusz Sobczyk - Koordynator Dyscyplin NCN NZ, Magdalena Borska z Kancelarii Rady NCN; - ze strony KNZiA: prof. dr hab. Emilia Bagnicka, prof. dr hab. Jan Jankowski, prof. dr hab. Krystyna Demska-Zakęś. Spotkanie dotyczyło propozycji podziału /reorganizacji panelu NZ9.

Podczas spotkania, nawiązując do pisma skierowanego przez KNZiA do Rady NCN, omówiono propozycję podziału panelu NZ9. Zwrócono uwagę, że panel NZ9 jest jednym z największych i najszerszych tematycznie paneli NCN, co nie służy żadnej z wchodzących w jego skład dyscyplin i dziedzin. Wskazano, że liczba składanych projektów w innych panelach NCN jest najczęściej 2-3-krotnie mniejsza, niż w panelu NZ9. Podkreślono, że duża liczba wniosków, bardzo różnych tematycznie utrudnia optymalny dobór ekspertów i zmniejsza szanse na powodzenie w uzyskaniu finansowania projektu. Zwrócono również uwagę, że nie wszystkie projekty składane do panelu NZ9 w ramach dyscypliny zootechnika i rybactwo są ściśle związane z tą dyscypliną i pod tym kątem należałoby wnikliwiej selekcjonować wnioski przed ich oceną. Podkreślono, że badania w naukach zootechnicznych są znacznie kosztowniejsze niż w rolnictwie, ogrodnictwie czy naukach leśnych oraz są trudniejsze do realizacji ze względu na konieczność spełnienia wielu wymogów prawnych

i technicznych. Wskazano również, że nauki zootechniczne obejmują swoim obszarem badania zarówno podstawowe, jak i aplikacyjne. Często wnioski o charakterze aplikacyjnym, w których nie przewidziano badań molekularnych mają nikłe szanse na uzyskanie finansowania. W tym kontekście wspomniano o programie TANGO, który prowadzony był przez NCN we współpracy z NCBiR. Wyrażono opinię, że powrót takiego programu byłby korzystny dla finansowania badań z zakresu zootechniki i rybactwa. Zwrócono również uwagę na współczynnik sukcesu na przykładzie konkursu OPUS 22-24, który systematycznie spada, co powoduje zniechęcenie środowiska do składania wniosków do NCN. Doprowadza to do sytuacji, że naukowcy rezygnują z przygotowywania wniosków grantowych, gdyż proces jest czasochłonny, a szansa na powodzenie nikła. Taka sytuacja powoduje zniechęcenie również wśród młodych badaczy, którzy rezygnują często z kariery naukowej na rzecz pracy w biznesie.

Przewodniczący Rady NCN dzieląc zrozumienie dla poruszanych problemów, zaprezentował dane związane z budżetem NCN, które wpływają na zaistniałą sytuację. Przekazał informację, że symulacje budżetu NCN na lata 2024-2026 pokazują, że aby osiągnąć optymalny wskaźnik sukcesu (25%), oczekiwany wzrost dotacji celowej w poszczególnych latach wynieść powinien: 430 mln zł w 2024, 580 mln zł w 2025 i 700 mln zł w 2026 r. Bez wyraźnego dofinansowania, NCN będzie miało problemy z finansowaniem wielu dobrych projektów, wysoko ocenionych przez ekspertów. Na zakończenie spotkania ustalono m.in., że Rada NCN będzie analizowała działalność paneli NCN pod kątem problemów zgłaszanych przez KNZiA PAN.

W dalszej części prof. dr hab. Bogumiła Pilarczyk, przedstawiła podjęte działania dotyczące promocji zootechniki i rybactwa oraz kampanii na rzecz dobrostanu zwierząt, w tym webinarium z zakresu dobrostanu zwierząt. Promowanie dobrostanu zwierząt stanowi jeden z priorytetów działania Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury. Opublikowano serię artykułów dotyczących dobrostanu zwierząt w takich czasopismach jak: Przegląd Hodowlany, Farmer, Polskie Drobiarstwo, Hodowla i Chów Bydła:

1. **Dobrostan drobiu w Polsce – działania polskiej nauki w kierunku jego poprawy. Prof. dr hab. Maria Siwek, prof. IGiBZ dr hab. Joanna Marchewka** Polskie DROBIARSTWO, 2023, 9: 2-6. https://polskie-drobiarstwo.pl/docs/artykuly/SIWEK_09_23.pdf
2. **Dobrostan krów mlecznych. Uwarunkowania prawne i środowiskowe, Cz. 1. dr Dorota Krencik, prof. IGBZ dr hab. Tomasz Sakowski, prof. SGGW dr hab. Marcin Gołębiewski, prof. dr hab. Emilia Bagnicka**; opublikowano: 15 maja 2023, Hodowla i Chów Bydła, 2023/05; <https://holstein.pl/dobrostan-krow-mlecznych.../>
3. **Dobrostan krów mlecznych. Uwarunkowania prawne i środowiskowe, Cz. 2. dr Dorota Krencik,; prof. IGBZ dr hab. Tomasz Sakowski, prof. SGGW dr hab. Marcin Gołębiewski, prof. dr hab. Emilia Bagnicka**, opublikowano: 12 czerwca 2023, Hodowla i Chów Bydła, 2023/06; <https://holstein.pl/dobrostan-krow-mlecznych.../>
4. **Dobrostan krów mlecznych wymogi budowlane (cz. 1). Dr Dorota Krencik, prof. IGBZ Tomasz Sakowski, prof. SGGW dr hab. Marcin Gołębiewski, prof. dr hab. Emilia Bagnicka**, opublikowano: 10 sierpnia 2023; Hodowla i Chów Bydła, 2023/08; <https://holstein.pl/dobrostan-krow-mlecznych-wymogi.../>

5. **Dobrostan jako nowa strategia chowu, hodowli i utrzymania.** Prof. dr hab. Bogumiła Pilarczyk, prof. dr hab. Emilia Bagnicka, prof. IGBZ PAN dr hab. Tomasz Sakowski, prof. dr hab. Tomasz Szwaczkowski. 2023. Farmer.pl, opublikowano: 15-07-2023, <https://www.farmer.pl/.../dobrostan-jako-nowa-strategia...>
6. **Dobrostan pszczoł w interesie nas wszystkich.** prof. dr hab. Jerzy Wilde, prof. dr hab. Adam Roman, Przegląd Hodowlany, 2023, 2: 1-6. <http://ph.ptz.icm.edu.pl/wp.../uploads/2023/04/1-Wilde.pdf>

Na profilu facebook KNZiA ukazały się dwa artykuły dotyczące dobrostanu zwierząt towarzyszących (<https://www.facebook.com/profile.php?id=100083278745477>):

1. **Czy zawsze moda na wiedzę daje prawdziwą wiedzę?** Prof. dr hab. Iwona Rozempolska-Rucińska, dr Jacek Sokołowski, dr Kamila Janicka, prof. dr hab. Bogumiła Pilarczyk, opublikowano 28 kwietnia 2023;
2. **Koncepcja zrównoważonej presji.** Dr Jacek Sokołowski, dr Kamila Janicka, dr Aleksandra Miareczka, prof. dr hab. Iwona Rozempolska-Rucińska, opublikowano: 1 lutego 2023,

W dniu 3 lipca 2023 roku o godz. 18.00. odbyło się WEBINARIUM „Dobrostan zwierząt towarzyszących” zrealizowane wspólnie ze Stowarzyszeniem VERUS. Spotkanie składało się z dwóch prelekcji ekspertów i panelu dyskusyjnego, czyli sesji odpowiedzi na pytania uczestników zadawane po prezentacjach:

Dr hab. Ewa Jastrzębska, prof. UWM przedstawiła wykład pt. **„Zaspokojenie potrzeb psów jako spełnienie odpowiedniego poziomu ich dobrostanu”:**

- ✓ podstawowe (nieelastyczne) potrzeby zwierząt (bezpieczeństwo, odżywianie, sen i pielęgnacja ciała),
- ✓ potrzeby elastyczne, których zaspokojenie nie jest niezbędne do funkcjonowania organizmu, ale ich brak znacząco obniża komfort życia (ruch, zabawa).

Dr Katarzyna Fiszdon z SGGW w Warszawie przedstawiła wykład pt. **„Postawa opiekuna, a problemy behawioralne psa”:**

- ✓ wiele problemów behawioralnych związanych z utrzymanie psów w domu wynika z błędów popełnianych przez opiekunów,
- ✓ obserwacja reakcji behawioralnych jest najbardziej miarodajnym wyznacznikiem poziomu dobrostanu.

Na zakończenie Przewodniczący prof. dr hab. Tomasz Szwaczkowski podziękował za udział w posiedzeniu oraz życzył dalszej owocnej pracy.

Na tym protokół zakończono.

Sekretarz Naukowy KNZiA PAN

Prof. dr hab. Anna Wójcik

Przewodniczący KNZiA PAN

Prof. dr hab. Tomasz Szwaczkowski

Warszawa, 12 października 2023 r.